

ՉԱՐԽԱՓԱՆ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒՃԱԾԻՆ
CHARKHAPAN SOORP ASDVADZADZIN

HOLY CROSS CHURCH OF ARMENIA
NEW YORK, NEW YORK
SEPT. 13 & 14, 1986

ՕԾՈՒՄ ԶԱՐԽԱՓԱՆ Ա. ԱՍՏՈՒԱԾԱՇԻՆ ՆԿԱՐԻՆ

ԵՒ

ՄԱՏԱՂՈՐՀՆՈՒԹԻՒՆ

ՆԱԽԱԶԵՐՆՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ՝

ՆԻՒ ԵՌՐՔԻ Ա. ԽԱՉ ՀԱՅՑ. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ՀՈՎԱՆԱԿՈՐՈՒԹԵԱՄԲ՝

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԹԵՄԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻՆ

ԳԵՐԵ. S. ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ՝ ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝

Ա.ՄԵՆ. S. ՇԵՌՌՔ ԱՐՔ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆԻ

ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՈՑ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

ՇԱԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 13 ԵՒ 14, 1986

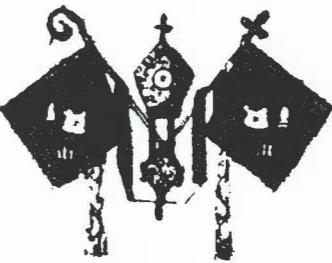
HOLY CROSS CHURCH OF ARMENIA

NEW YORK

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազքեն Ա.
Ծայրագոյն Պատրիարք և Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց

His Holiness Vazken I,
Supreme Patriarch and Catholicos of All Armenians

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՍՈՒՐԲ ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՈՒԽՏԱՊԱՀ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴԱՍՈՒՆ
ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՅԱՐԳԱՐԺԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԱՄԱՅՆ
ՀԱԽԱՏԱՑԵԱԼ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ,

ՈՂՋՈՅՆ ՀԱՅՐԱԿԱՆ ԵՒ ՕՐՃՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ

Ի ՆԻՒ ԵՈՐՔ

Հոգեկան մխիթարութեամբ կը յիշենք այն պահերը, երբ մեր այցելութեան
առթիւ Նիւ Եորք, ձեզի հետ միատեղ զԱստուած փառաբանեցինք ձեր
աղօթքի Տունին մէջ, որ ահա տարիներ շարունակ կը հանդիսանայ ամրակուն
ամրոց բազմադարեան հայ հաւատքին եւ հայկական ոգիին:

Սուրբ Խաչ եկեղեցին, մշտավառ ջահի մը նման երկար տարիներէ ի վեր
Քրիստոսի աւետարանի ոգեղէն լոյսն ու ջերմութիւնը առատօրէն կը բաշխէ
ձեզի բոլորիդ, ի մխիթարութիւն ձեր հոգիներուն եւ ի շինութիւն ձեր կրօնական
ու մշակութային կեանքին, պահպանումով մեր նախնեաց քրիստոնէական
սուրբ աւանդութիւններուն:

Այս երջանիկ առիթով անհունօրէն մխիթարուած, եւ ընդառաջելով թեմիդ
բարեխնամ առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Թորգոն Արքեպիսկոպոս Մանուկեանի
խնդրանքին, ձեզի ամենուդ կը բերենք Սեր Հայրապետական օրհնութիւնը
եւ ջերմագին մաղթանքները, որ Տէրը միշտ անսասան ու լուսառատ պահէ
ձեր աղօթքի Տաճարը եւ անոր Սուրբ Սեղանէն միշտ երկնային շնորհները
բաշխուին ձեզի ամենուդ, ձեր զաւակներուն եւ գալիք սերունդներուն, ի փառ
Հայաստանեաց Առաքելական Եկեղեցոյ եւ ի պարծան հայ անուան:

Աղօթող ենք նաև որ Քրիստոսի սիրով միաբանած, ամուր մնաք ձեր
նախահայրերու սուրբ հաւատքի վէմին վրայ եւ իբրև հարազատ եղբայրներ
ապրիք ու գործէք իաղաղութեամբ եւ հոգեկան սուրբ ներշնչումներով:

«Զխաղաղութեան զհես երթայր ընդ ամենեսին եւ զարութեան, առանց
որոց ոչ ոք տեսանիցէ զՏէր» /Եբր. ԺԲ 14/: Ամէն:

Վազքեն

ԽԱՅԱՀԱՅԻՆՈՒՍ ԱՄԵՆԱՅՑ ՀԱՅՈՑ

This page is sponsored by
MR. & MRS. H. VOSKINARIAN

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԸ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԴԵՐԸ
ՔՐԻՍՏՈՆԵՍԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ ՊԱՇԱՄՈՒՆՔԻՆ ՄԷԶ

Ամենապատի Տ. Շնորհը Արք. Գալուստեան
 Պատրիարք Հայոց Թուրքիոյ

Հին դարերէն ի վեր պատկերներ գործածական եղած են Քրիստոնէական Եկեղեցի մէջ: Յիսուսի անձնագործ պատկերին շատ տարածուած աւանդութիւնը, ինչպէս նաև Աստուածամօր մէկ նկարին գոյութիւնը առաքելական շրջանակին մէջ, արձագանգմներն ու վկայութիւններն են վերեւ կատարուած հասաստումն: Խակ անոնց գոյութիւնը և գործածութիւնը կանխագոյն դարերուն անժխտելիօրէն կը հաստատուի Հռոմի ստորեկրեաց Քրիստոնէական գերեզմանավայրերուն մէջ, որոնք այսօր «Գայթագումա» կը կոչուին, և որոնցմէ ոմանց հնութիւնը կը բարձրանայ մինչեւ երկրորդ դար: Կակույ և կրաքարային վայրերու մէջ փորուած այս «Թիմելաձե» սրահները հարիւրատը բժշկութիւններով կը տարածուին բաղադրի ներքեւ և տեղ-տեղ անձի ընդարձակ սրահներ ալ ձևացած էին որ հալածական Եկեղեցին իր պաշտամունքները կը կատարէր անարգել: Ասոնց պատերուն վրայ մինչեւ մեր ժամանակները հասած են բարի Հովհի, Աստուածամօր, հացերու հրաշքին և նման բազմաթիւ պատկերացումներ:

Ինչպէս որ Աստուած Եկեղեցի կարգ մը անդամները կ'օժտէ յատուկ շնորհներով, «ոմանց կուտայ իմաստութեան խօսք, ոմանց՝ գիտութեան խօսք, որիշներուն՝ բժշկութիւն կատարելու շնորհք» եղան եղն (Ա. Կոր, ԺԲ. 4-11): Այնպէս ալ Աստուած կարգ մը տեղերու և պատկերներու հրաշք գործելու շնորհք կուտայ: Անոնցմէ օգտուելու համար պայման է, որ մօտեցողներ ալ օժտուած ըլլան «հասատքի» շնորհով: Այս երկուքը, Աստուծոյ փրկարար և բուժիչ գօրութիւնը և մարդկային հասարքը երբ իրարու միանան, կը ծնի հրաշքը: Բացայսու է որ հրաշքի ակը և աղբիրը նոյնինքն Աստուած է, և ոչ թէ մարդը կամ սրբապատկերը: Սուրբը կամ պատկերը միշնորդներ են միայն Աստուծոյ հրաշագործ գօրութիւնը մարդուն փոխանցելու: մարդ այդ գօրութեան գործակից կը դառնայ հաւատքով, առ նուազն արգելք ըլլալով Աստուծոյ ներգործութեամբ՝ թերահաւատութեամբ:

Աստուածային հրաշագործ այս գօրութեան և շնորհին արժանացած պատկերներն մէկն էր մեր մէջ Արմաշի վաճքին Աստուածամօր աւագ սեղանի նկարը, որ ծանօթ էր «ԶԱՐԻՆԱՓԱՆ» Ս. Աստուածածին անունով: Անոր ոխտի կ'երթային Խաթանպուղահայեր և շրջակա գաւառներու հայ ժողովուրդը Խաչվերացի տօնին, իրենց ցաւերուն և ախտերուն դարման գունելու հասարքով և յոյսով. և կամ պարզապէս իրենց սէրն ու յարգանքը յայտնելու «Զարիսափան» Ս. Աստուածամօր պատկերին: Խաթանպովի մէջ անոնք որ այս կամ այն պատճառներով չէին կրնար մինչեւ Արմաշ երթալ, կ'այցելէին Խաթանպովի Գարակիմրիք թաղի Ս. Յովհան Ուկերերան Հայոց Եկեղեցին, որ ևս կար Աստուածամօր հրաշագործ մէկ պատկերը: Այս Եկեղեցին հրոյ ճարակ դարձած է 1900-ին, որիկ մեծ դժուարութեամբ ազատուած է՝ մասամբ մը խանձուած վիճակի մէջ՝ Աստուածամօր այս նկարը և Օրմանեան Պատրիարքի տնօրինութեամբ փոխադրուած է Պալաթու թաղին Ս. Հրեշտակապետաց Եկեղեցին, որ կը մնայ ցայսօր: Այն օրէն ասդին՝ եւ Արմաշի Աստուածամօր պատկերին անյայտանալէն ի վեր՝ Պալաթի Եկեղեցին դարձած է ոխտագնացութեան նշանաւոր վայր յանկապէս Խաչվերացի տօնին, երբ ոչ միայն հայ հաւատացեալներ, այլ նաև յոյներ, հրեաներ և խլամներ կը խրոնուին իրենց անբուժելի հիւանդներով, առհասարակ հաշմանդամներով և համրերով: Դժբախտաբար արձանագործութիւն չի պահուիր, բայց գրեթէ ամէն տարի լուր կը տարածուի որ մէկ-երկու բժշկութիւններ կատարուած են:

Արդ, կ'իմանանք որ նի Եորբի Խաթանպուղահայեր կը փափաքին, վերի բաղադրի Ս. Խաչ Եկեղեցին նման ոխտավայրի մը վերածել, առնուազն օժտել զայն «Զարիսափան» հրաշագործ Աստուածամօր նկարին վերարտադրութեամբ: Բարեպաշտական և հաւատար ձեռնարկ մըն է ասիկա, արժանի ամենքիս գնահատանքին և քաջալերութեան:

Մեր օրինութիւնը կուտանք բոլոր անոնց, որոնք այս բարի մտածումը ունեցած՝ ծրագրած և իրագործած են այս ձեռնարկը: Աստուած ընդունական ընէ անոնց աշխատանքը, աղօթքը և ոխտը:

Աղօթքարար

Շնորհ Արքեպիսկոպոս Գալուստեան
 Պատրիարք Հայոց Թուրքիոյ

Գերաշնորհ Տ. Թորգոն Արք. Մանոկեան
Առաջնորդ Ամերիկայի Հայոց Արեւելեան Թեսչ

«ՀԱԽԱՏՔ ՔՈ ԿԵՑՈՒՍՑԵՆ ԶՔԵԶ»

Երկրագունդին վրայ մարդուն կողմէ իրագործուած որեւէ նուաճում անկաս-
կածօրէն խոր հաւատքի արդինք է:

Ս. Գիրքին մէջ արձանագրուած մեր Տիրոց բոլոր պատգամներուն մէջէն հե-
տևեալ խօսքը ամենէն աւելի կը սահմանէ հաւատքի ներգործ զօրութիւնը. «Քու
հաւատքը պիտի ապրեցնէ քեզ»:

Առանց հաւատքի բարոյական կեանք գոյութիւն չի կրնար ունենալ, առանց
հաւատքի որեւէ ծրագրում պատրանք է միայն և առանց հաւատքի արտասանուած
որեւէ աղօթք՝ դատապարտուած է դէպի երկինք ճամքու ընթացքին չքանալու:

Հայ ժողովուրդին հաւատքի արտայայտութիւնները կը գտնենք իր պատմութեան
էջերուն մէջ, իրաքանչիւր սերունդի հոգիին փրկութիւնը կենսաւրող: Նոյնակի
հաւատքի մը արդինքն է նիւ Եորքի Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ հոգեստը Հովհին, Ծխական
Խորհուրդին և Գործադիր Յանձնախումբին որոշումը՝ Եկեղեցւոյ մէջ զետեղելու
Չարխափան Ս. Աստուածածնի Ակարը, որպէս զի հաւատացեալները դիմեն Աստու-
ածածնի բարեխօսութեան՝ խափանելու համար չարն ու չարիքը:

1986 Սեպտեմբեր 18-ը ուխտի օր մը պիտի ըլլայ Ս. Խաչ Հայց. Եկեղեցւոյ եւ
շրջակալքի հաւատացեալներուն համար, երբ Թուրքիոց Հայոց Պատրիարք Ամեն. Տ.
Շնորհք Արք. Գալուստեան պիտի կատարէ օծումը Չարխափան Ս. Աստուածածնի
հիղաներկ Ակարին:

Մեր ժողովուրդը յաճախ դիմած է Ս. Կոյսի բարեխօսութեան և Անոր Աերկա-
յացուցած է իր խնդրանքներն ու աղաչանքները: Եւ մեր հաւատացեալներուն համար
նոր ուղի մը կը բացուի դէպի երկինք բարձրացնելու իրենց սրտաբուխ աղօթքները:

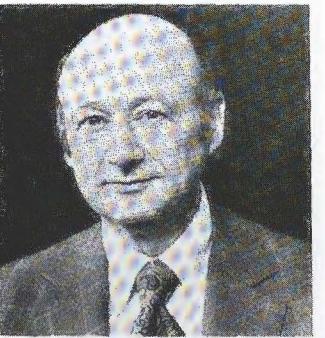
Պատմութիւնը ցոյց տուած է որ Հայ ժողովուրդին հաւատքը իրաշագործ է:

ԹՈՐԳՈՆ ԱՐՔ. ՄԱՆՈԿԵԱՆ

Առաջնորդ

Սեպտեմբեր 1986

Նիւ Եորք, Ն.Ե.

THE CITY OF NEW YORK
OFFICE OF THE MAYOR
NEW YORK, N.Y. 10007

September 13, 1986

To All In Attendance
Feast of the Exaltation of the Holy Cross
Holy Cross Church of Armenia
580 West 187th Street
New York 10033

Greetings:

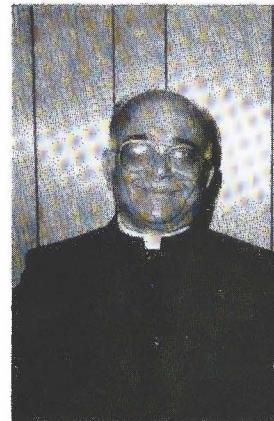
On behalf of more than seven and a half million New Yorkers of all faiths and of all national backgrounds, I salute His Beatitude Archbishop Shnork Kaloustian, Patriarch of the Armenians in Turkey, on the celebration of the Feast of the Exaltation of the Holy Cross.

This also marks the Patronal Feast of the Holy Cross Church of Armenia, which plays such a vital role in the spiritual and community life of our City.

With all good wishes to His Eminence, Archbishop Manoogian; to Rev. Father Guregh Kalfayan; and to Hagop Uryan and Hagop Samsonian, whose hard work and dedication have assured that this will be memorable two-day celebration.

Sincerely,

Edward I. Koch
Mayor

ՀՈԳԵՒՈՐ ՀՈՎՀԻՒՆ ԽՕՍՔԸ

Սիրելի Հայատացեալներ,

Տարիներով Սուրբ Խաչ Հայաստանեաց Եկեղեցին եղած է ձեզի հոգեւկան անունի, զօրացման, մխիթարութեան, յուսադրութեան, աղօթքի աղբիւրը: Տարիներով այս Եկեղեցին մէջ պահած էք մեր կրօնական և ազգային աւանդութիւնները:

Մեր հայրերու շունչովը, աղօթքներովը, շարականներովը կենդանի պահեցիք այս Եկեղեցին, այս օտար ափերուն Վոայ: Արաւասիկ, նոր կեանք, նոր կենդանութիւն բերիք դուք այս Եկեղեցին կամարներուն տակ զետեղելով ԶԱՐԻՆԱՓԱՆ ԱՍՏՈՒՄԾԱՄԾՈՐ ՀՐԱՇԱԳՈՐԾ Ակարը, և Եկեղեցին դռները բացիք Հայուն և օտարին իբրեւ ովստավայր:

Մենք կը զգանք թէ՝ այս նկարը հոգեւոր կեանքի, ներշնչումի և գոհունակութեան պատճառ է մեր բոլորին համար:

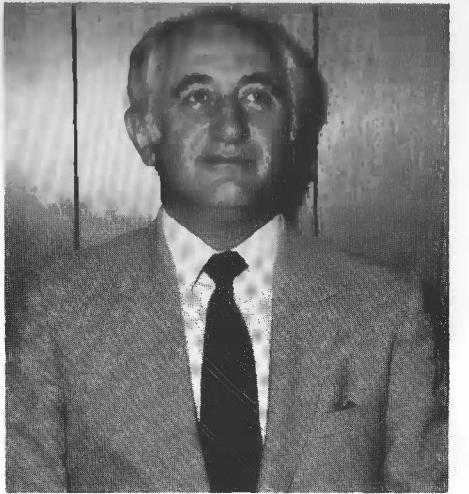
Ուրախութեամբ և հաճոյքով է որ կը շնորհաւորենք մեր Եկեղեցին բոլոր անդամները, Ծխական Խորհուրդը, Օժման Յանձնախումբին բոլոր անդամները որոնց անխոնչ ջանքերով այս Եկեղեցին հայատքի տուն մը, աղօթքի տուն մը ըլլալով հանդերձ՝ Կ'ոլլայ ճանե ովստավայր մը հայ և այլ հայատացեալներու համար:

Որդիական մեր ջերմ զգացումները կը յայտնենք Թեմիս Սուաշնորդ՝ Գերշ. S. Թորգոն Ս. Արք. Մանուկեանի որ բաջալեր հանդիսացաւ այս աշխատանքին իրագործմումին և յաջողութեան համար:

«Թագաւոր Երկնատր, զեկեղեցի քո անշարժ պահեա»:

Աղօթքարար՝

Կիրեղ Ա. Քհայ. Գալֆայեան
Հոգեւոր Հովհին

ԾԽԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԱՏԵՆԱՊԵՏԻՆ ԽՕՍՔԸ

Սիրելի բարեկամներ,

Հայաստանաց Եկեղեցին օրհնուած է առանդութիւններով և սովորութիւններով որոնք մեր ազգին թանկագին գանձերն են, և որոնց կաշելով Ան կարողացած է իր գոյատեսումը ապահովել նոյնիսկ մեր պատմութեան ամենա մուշ օրերուն:

Ասուածամօր այս գեղեցիկ Ակարը Յիսոս Մանուկով, զոր սիրայօսար վերարտադրեց արժեքայր արուեստագէտ Տիար Սիմոն Սամսոնեան, նոր յաւզում մը պիտի ըլլայ մեր Եկեղեցական գանձարանին մէջ: Նկարը որ ժողովրդական ասացուածքով կը կոչուի ՉԱՐԽԱՓԱՆ, դարերով մեր ժողովրդին ինչպէս նաև ոչ հայերու և ոչ քրիստոնեաներու՝ հայատքի և Աերաշումի ակր եղած է: Ունեցած ենք եւ մինչեւ հիմա ունինք Չարխափանի նոյնուած ոխտանկութերը որ ժողովրդը հայատքով կը դիմէ իր բարի փափաքներուն իրագործման ինչպէս նաև բժշկութեան համար: Շատեր այդ Ակարին պատիկ մէկ օրինակը կը կրեա իրենց վրայ որպէսզի անոր միջոցաւ շարը խափանոյի:

Չարխափանի պատիկ մէկ Ակարը հայրս ինձի յանձնեց զինուոր երթավէս առաջ որպէսզի անվտանգ և ապահով տուն վերադառնամ: Այդ Ակարը մինչև այսօր վրաս կը կրեմ, եւ անիկա մեր արուեստագէտին ուղեցոյցը եղաւ Չարխափանի Ակարը վերարտադրելու գործին որպէսզի հոս ես շարունակուի այս բարի սովորութիւնը:

Այս առթիւ յանուն մեր Եկեղեցին Ծխական Խորհուրդին և Հովիտին կը փափաքինք մեր որդիական երախտագիտութիւնը յայտնել Ամեն. Տ. Շնորհը Ս. Արք. Գալուստեանի, Պատրիարք Հայոց Թորքին, որ իր նիւ Եռք այցելութեան միջոցին՝ սիրով ընդունեց թեմիս Առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորքուն Ս. Արք. Մանուկեանի միջոցաւ իրեն ուղուած մեր հրաւերը եւ մեր Եկեղեցին ացելելով կը կատար. այս Ակարին սրբագրութիւնը: 13 Սեպտեմբեր 1986 թուականը անոռուանիք օր մը պիտի ըլլայ մեր բոլորին համար, եւ Չարխափանի Ակարը որ կը գետեղով մեր Եկեղեցին մէջ, պիտի ըլլայ Աերշնչման աղբիւր մը վերանորոգելու մեր հաւատքը եւ նոյնուած մեր Եկեղեցին եւ առանդութիւններուն:

Իմ մաղթանքն է որ ամէն Հայ իր զաւակներուն փոխանցէ այն սերը և գործուանքը զոր ինքը կը զգայ ազգային ժառանգութիւններուն հանդէաւ:

Միամ բարգանօր

Ի դիմաց Սուրբ Խաչ Եկեղեցոյ Ծխական Խորհուրդին

Յանձնութեան պատճեան

The Chairman's Message

Dear Friends,

The Armenian Church has been blessed with traditions and customs which have sustained our nation with an enduring courage and a creative spirit, through thick and thin of our long history.

The beautiful painting of the Holy Mother of God, with the baby Jesus in her arms, by Mr. Simon Samsonian —a noted artist and painter— will be a new precious relic to be added in the treasury of our traditions.

This sacred icon has been, back in our homeland, venerated by generations of Armenians, as well as by non-Armenians and even by Moslems for its power of thwarting the evil; popularly known as "Charkhapan Soorp Asdvadzadzin".

A pocket size copy of this sacred icon was in the possession of my family for over a century. In being instrumental of having this icon reproduced and placed in our church, my sole purpose was to help revive the dormant tradition of Charkhapan Soorp Asdvadzadzin among the members of our Parish and its many friends in this area.

We gratefully acknowledge the fact that, in response to our request, His Beatitude Patriarch Snork Kaloustian, consented to include a visit to our church in his busy schedule in the New York City.

The consecration service of the beautiful painting presided by His Beatitude on September 13, 1986, will certainly leave an indelible impact on our minds and souls, will continue to be a source of inspiration by extending to us the opportunity of renewing our dedication to our church, our people and our traditions.

Members, friends and the Parish Council of the Holy Cross Church, should be thankful to God for the opportunity of witnessing this history making event.

Reflecting on its significance and the manyfold implications, I strongly feel that we should bear the responsibility of passing it to the next generation, by instilling in our children and grandchildren the love, respect and loyalty to traditions and customs which we hold so dearly.

Sincerely

Hagop Uryan

Parish Council Chairman

ՆՈՐ ՌԻԽՏԱՍԵՂԻ ՄԸ

Ինձի համար տարբեր փորձառութիւն մը եղաւ Նիւ Եորքի Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ մէջ զետեղուելիք Զարխափան Ս. Աստուածածին Ակարին օծնան և այդ առթիւ կատարուելիք Մատաղօրհնութեան Յանձնախումբի ատենապետութիւնը ստանձնել:

Պէտք է խոստվանիմ որ առաջին անգամն է որ Հայ կեանքէն ներս նման պատասխանառու պաշտօն մը ստանձնեցի: Յանձնախումբի առաջին հանդիպումին՝ երբ ձեռնարկին մանրամասնութիւններուն մասին խօսեցանք, այն ատեն աւելի զգացի ծանրութիւնն ու պատասխանառութիւնը ինձի վատահուած պաշտօնին: Սակայն շնորհիւ Եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովհին, Ծխական Խորհուրդի Ատենապետին, Յանձնախումբի և Երգչախուրի անդամներուն համերաշխ գործակցութեան՝ յարուցուած դժուարութիւններն ու խոչընդոտները հարթուեցան, ձեռնարկին Ակարագիրը աւելի պայծառացաւ և աշխատանքը իր բնական հունին մէջ մտաւ:

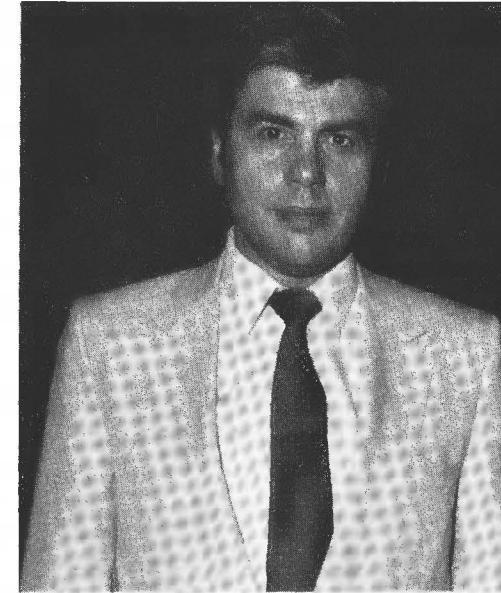
Ինձի համար ուրախութիւն և նոյն ատեն յուզիչ էր Ակատել թէ Յանձնախումբի իրաքանչիր անդամ ինչպիսի նուիրումով կը մօտենար իրմէ պահանջուած աշխատանքին և ինչպիսի հաւատքով Կ'արտայայտուեր Զարխափան Ս. Աստուածածնի Ակարին զօրութեան մասին:

Այս ասխաճեռութեան համար արդէն իսկ ստացուած է Ամերիկայի Հայոց Արեւելեան Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոն Արք. Մանուկեանի օրհնութիւնը, և երբ Առաջնորդ Սրբազն Հայոց տեղեկացուց թէ Թուրքիոյ Հայոց Պատրիարք Ամեն. Տ. Շնորհք. Արք. Գալուստեան ընդունած է իրեն եղած հրաւերը և ներկայ գտնուելով պիտի կատարէ Ակարին օծումը և մատաղօրհնութիւնը՝ բոլորիս խանդավառութիւնը ուն թափ ու եռանի ստացաւ:

Սեպտեմբեր 13-14ի հանդիսութիւնը երկար ամիսներու ծրագրումի և նուիրեալ աշխատանքի արդար արդիւնքն է, և վստահ եմ որ Գործադիր Յանձնախումբի անդամները պիտի կարենան իրենք զիրենք երշանիկ զգալ՝ այսպիսի կարեւոր ձեռնարկի մը յաջողութիւնը վայելելով:

Ահաւասիկ այս առիթով Նիւ Եորք և շրջակայքի Հայ հաւատացեալները այժմ ունին ուն ուխտատեղի մը

ՅԱԿՈԲ ՍԱՄՍՈՒԵԱՆ
Ատենապետ Գործադիր Յանձնախումբ

A NEW SHRINE

It was a different experience for me to be the chairman of the Committee for the Consecration of the Charkhapan painting and the Madagh Blessing which will take place at Holy Cross Church of Armenia, New York City.

I have to confess that it is the first time that I have accepted a responsible position in the Armenian Community.

At the first meeting of the committee when we discussed the particulars, it was then that I felt the gravity of the responsibility given to me with this position. But, with the help of the Parish Priest, the Parish Council Chairman, the Committee and the Choir members, harmony reigned and all our problems were resolved. It was then that the character of the work of the committee became clear and our endeavors continued.

It was a joy to see the dedication of the committee members to their given tasks and to see the way in which they expressed themselves about the divine strength of the Charkhapan painting.

After we received the Blessings of His Eminence Archbishop Torkom Manoogian, Primate of the Diocese of the Armenian Church of America, our enthusiasm was unsurpassed, when he informed us that His Beatitude Archbishop Shnork Kaloustian, Patriarch of the Armenians of Turkey had graciously accepted the invitation to consecrate the painting and bless the Madagh.

This auspicious occasion which will take place on September 13 & 14, 1986 is the outcome of many months of planning and dedication. I am sure that the committee members will be pleased at the successful consummation of this event.

Now, the Armenians have a New Shrine. This Shrine is a symbol of the staunch faith of our people.

Hagop Somsonian
Committee Chairman

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ «ՉԱՐԽԱՓԱՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ»Ի ՆԿԱՐԻՆ

Ֆաթիհ Սուլթան Մէհմէտ Բ.-ի օրով, Պոլսոյ թաղերեն, Էտիրնէ Գարույի մէջ ժեզուիթներու պատկանող երկու Եկեղեցիներ կայից՝ Ս. Նիկողայոս և Ս. Աստուածածին, որ հանրածանօթ էր Զարխափան Ս. Աստուածածին Ակարը՝ պատրաստուած 1475 թուականին:

Գաւառներեն փախչող առաջին գաղթական Հայեր կը հաստատուին այս շրջանին մէջ: Հակառակ իրենց անկայուն և անապահով վիճակին, կը բանակցին ժեղուիթներու հետ և կը զնեն Ս. Աստուածածին Եկեղեցոյ Կէսը՝ իրենց կրօնական արարողութիւնները կատարելու համար:

Ժամանակի ընթացքին թրքական կառավարութիւնը կը գրաւէ այդ գոյգ Եկեղեցիները և մզկիթի կը վերածէ: Ս. Աստուածածին Եկեղեցոյ մէջ գտնուող Զարխափան Ս. Կոյսի Ակարը կը մնայ հայերուն մօս:

1829 թուականին երբ օծուած կը կատարուի Պոլսոյ Գարակեօմրիկի Ս. Յովհան Ուկերերան Եկեղեցոյ՝ հրաշագործ այդ Ակարը կը բերուի և կը գետեղով Եկեղեցոյ մէջ, որուն շնորհի յիշեալ Եկեղեցին մեծ համբաւ կը տիրանայ և ոխտի օր կը նշանակուի Հինգշաբթի օրերը:

Հայ թէ ոչ-հայ ոխտաւորներ մօտաւոր և հեռաւոր թաղերէ գունդ առ գունդ կը դիմեն Ս. Յովհան Ուկերերան Եկեղեցին Զարխափան Ս. Աստուածածինն ինորելու իրենց ոխտերուն կատարումը և Անոր մատուցանելու իրենց աղօթքները:

Այն հաւատացեալները որոնք Զիթական միջոցներն ու դիրութիւնն չունեին դիմելու Արմաշի մէջ գտնուող նոյնանուն Զարխափան Ս. Աստուածածինն, որ կը կոյ չուր Մէծ Արմաշի Զարխափան, ոխտի կոյ գային Ս. Յովհան Ուկերերան Եկեղեցոյ մէջ գտնուող Ս. Աստուածածին Ակարին — Փոքր Արմաշի Զարխափան —:

1900 թուականին երբ փայտակերտ Ս. Յովհան Ուկերերան Եկեղեցին հրդեհի զոհ կ'երթաւ, Հայ հաւատացեալները կրնան փրկել Ս. Աստուածածին Ակարը և փոխադրելով կը գետեղեն Պալաթ թաղի Ս. Հրեշտակապետաց Եկեղեցոյ աշակողմեան խորանին վրայ:

Զարխափան Ս. Աստուածածին Ակարը, որուն օրինակները բազմաթիւ հայեր միշտ կը պահեն իրենց տուներուն և կամ պայտականերուն մէջ, հրաշագործ կը նկատուի ոչ միայն Հայունուն մօս՝ այլ նաև որիշ քրիստոնեաց և իսլամ ժողովուրդներուն մօս:

Կը պատմուի որ Սուլթան Մահմուտի աղջկը, Ասիլէ սուլթան, իր ցաւերուն դարմանը կը գտնէ անձամբ գալով և ծնրադրելով Զարխափան Ս. Աստուածածին Ակարին առջեւ: Եւ ի ճշան երախտագիտութեան՝ Եկեղեցոյ դրան քով մարմար քարով շինել կոյ տայ մշտահոս աղքիր մը՝ մասնաւոր արձանագրութեամբ:

Զարխափան Ս. Աստուածածին Ակարը կը շարունակէ ըլլալ գուրգուրանքի առարկան բազմաթիւ ոխտաւորներու, և կը շարունակէ սփոփել հաւատքով իրեն դիմողներուն ցաւերը:

A BRIEF HISTORY OF THE PICTURE OF "CHARKHAPAN"

During the reign of the Ottoman Emperor Fatih Sultan Mehmet II, there were two Jesuit churches in Constantinople. One was named St. Nicholas and the other Holy Mother of God in which was the famous painting of the Madonna, painted around 1475.

The first Armenian arrivals from the interior of Turkey, settled nearby these churches. After a while, they contacted the Jesuits and were able to buy half of the church dedicated to the Holy Mother of God where they could perform their religious services.

After a time, the Ottoman government took the church over and converted it to a mosque. The painting of the Madonna which was known among Armenians as "Charkhapan Soorp Asdvadzadzin" remained in the possession of the Armenians.

In 1829 when a church dedicated to St. John the Chrysostom was built in the Karagumruk area of Constantinople, this marvelous painting was brought there. This church became famous because of the miraculous powers of the holy painting. Thursdays were set as the day of pilgrimage for this shrine.

Armenians and non-Armenians from nearby and distant areas visited the shrine in large numbers to pray to the Holy Mother of God, to grant their wishes.

In 1900, when the church was razed to the ground, this painting was saved and placed in the Church of the Holy Archangels in Balat, Constantinople.

This painting has been considered miraculous not only by the Armenians but by other Christian communities and Moslems. It is said that the daughter of Sultan Mahmut, princess Adile who was sick, was cured after she visited this shrine and prayed on her knees to be cured with the intercession of the Holy Mother of God. After her cure as a sign of gratitude, she had an inscribed, marble fountain built near the entrance of St. John the Chrysostom Church.

This painting is still an object of veneration and loving care of the faithful in the Chruch of Holy Archangels in Istanbul, Turkey, and grants comfort to all who faithfully ask in their prayer for the intercession of "Charkhapan".

Compiled
Rev. Fr. Mamigon Vosganian

Jack & Simon Samsonian Family

ԿԱՐԺԵՍ ՄԷԿԸ ՎՐՁԻՆՍ ԿՄԱՌԱՋՆՈՐԴԵՐ . . .

Ընդհանրապէս նկարներու ընդօրինակութեան պատուերներ չեմ ընդունիր:
Զարխափան Ս. Աստուածածնի նկարին ընդօրինակութեան պատուերը ընդունեցի՝
որովհետեւ առաջարկը ներկայացուեցաւ զաւկիս Յակոբ Սամսոնեանի կողմէ, և ապա
իմ ամենէն սրտիս խօսող միլիք «Մայրութիւնն» է, որուն նուիրուած պատճեններ
շատ ունին, և անոնցմէ մեկ քանին ալ արժանացած են մրցանակներու: Ես մայր
չեմ տեսած . . . և մանկութիւնս անցուցած եմ որբանոցներու մէջ. այս է պատճառը
որ «մայրութեան» կարօւը ունեցած եմ:

Ինձի յանձնուած էր սեւով ճերմակ և գեղագիտականօրէն ոչ շատ յաջող տպա-
գրուած օրինակ մը Ս. Աստուածածնի նկարին, և կը պահանջուեր այդ նկարին
գունաւոր և մեծադիր իշխաներկ նմանատիպը:

Սուածին ակնարկով այդ նկարը սրտիս ոչինչ խօսեցաւ: Պաստառը պատրաս-
տեցի և սկսայ աշխատանքի:

Ահա այստեղ է որ զարմանալին պատահեցաւ: Վրձինի առաջին հարուածէն
ետք՝ տարօրինակ զուարթութեամբ և երջանկութեամբ պատուեցաւ հոգիս: Գոյներուն
ընտրութիւնը որեւէ դժուարութիւն չյարոյց: Հոգեկան ուրախութեան մէջ էի: Գործը
դիւրին և արագ կ'ընթանար, կարծես մէկը ձեռքէս բռնած էր և վրձինս կ'առաջ-
նորդէր . . . :

Արքա Առաքել Առաքել

Մրգաստանի մը նման կը սիրեմ քեզ, Հայ Լեզո՞ւ . . .
Մեր հայրենի պալատէն, պարտէզներէն մնացորդ՝
Դալարագեղ դում պուրա՞կ, որ դիմացար դարերու
Եւ կը մնաս միշտ առոյգ, հիմ արիշով կենացորդ:

Mr. & Mrs. S. M. Ardouny

Mr. & Mrs. Hagop Voskinarian

Քանի մեր երգը հնչում է հզօր,
Եւ հայ մայութը երգում են օրօր,
Քո ամենահզօր լոյսը չի հատնի,
Մեր հոգում ջահուած քարրատ մայրենի:

Քանի լեզու գիտնաս, որդիս, ալճքան մարդ ես, իմացիր,
Ամէն լեզուով ամէն ազգի կրծքին վարս ես, իմացիր,
Բայց մայութնիդ թէ անաղարս տիսակ պահես վարդեռոս՝
Սարերի մէջ ազգիդ համար Արարատ ես, իմացիր . . .

Mr. & Mrs. Harry Civan

Mr. & Mrs. Suren D. Fesjian

Մօրս նման քաղցր ու ազնի իմ հայրենիք,
Հովեր ունես՝ մօրս քննուշ ձեռքի նման,
Թէեւ լմկան քո բիւր որդիք,
Բայց դու յաւերժ, դու ժամանակն ես անվախան:

Իմ սուրբ հայրենիք, դու սրտիս մէջ ես,
Դու սրտիս մէջ ես, ոչ լեզուիս վրայ,
Իմ սրտի միշից՝ թէ սիրտս ճեղքես՝
Դրոշիդ բոցը պիտի հուրմրայ:

Mrs. Haik Kavookjian

Mr. & Mrs. Arev Kirkorian

Դո՞ւմ առաջին վաճկ շրթումքիս, առաջին վաճկ իմ հոգւոյս,
Նախկին հնչին իմ մանկական լեզուիս հեղ,
Որով լացի ու երգեցի միշտ յուզումներս, իղձս ու յոյս,
Իմ մայրենի քաղցրիկ բարբառ, ողջո՞յն քեզ:

Վեայ է սակայն բովանդակ երկիր,
Որ մենք կարեներ ապրում ենք կրկին,
Եւ ուր հասնում է հայի գիրքն ու գիր
Կենդանի է դեռ հայութեան ոգին:

Mr. & Mrs. Khachik Ohanian

Քե՛զ, Հայ լեզո՞ւ, կը սիրեմ մրգաստանի մը նման . . .
Մեր անցեալին թանձրախիտ ստուերմերուն մէջ՝ կարծես
Մէյ-մէկ պտո՞ւղ քու բոլոր բառերդ ինձի կ'երեւան,
Որոնց մէջէն կը քաղեմ ու կը քաղեմ զանոնք ես:

Torosian Brothers Carpet Co. Inc.

492 Main Street
Fort Lee, New Jersey 07024

Jack and Mike Torosian

Արի՛, եղբայր, փառարանե՛նք
մեր քաղցրաբառ հայոց լեզուն,
Մեր սրտի ջուր, մեր ձեռքի թուր,
մեր հոգու լար հայոց լեզուն:

Anonymous

Mr. & Mrs. Vahram Arslanyan

Մայրեռն են պահել մեր հայոց երգը,
Երբ մանուկներին օրոր են ասել,
Արցունքն աչքերին, սրտերում վերը
Մեր ազատ կեանքի օրն են երազել:

Եւ հայ մայրեռն են պահում հիմա էլ
Մեր երգը, լեզուն մեր վսեմ ոգին,
Իրենց դարաւոր մայրերին վայել
Սրսով նուիրուած մեր հայունիքին:

Armen Auto Repair
375 Broad Street
Clifton, New Jersey 07013

Mr. & Mrs. V. Baharyan

Augie Cerkezyan

Mr. & Mrs. Manuel Benzer

Ես ձեր ձեռներն եմ համբուրում, մայրեր,
Սրբութին սրբոց էք դուք իմ հոգում,
Պահպանեցէք միշտ հայուններ մեր,
Որ յար յախտեան մնանք աշխարհում:

Mary Diane Harrian

In memory of Goodian-Harrian family

Քանի աշխարհում կայ Արարատ սար,
Ծակատին՝ հայոց փառքն արեւատոս,
Ոչ մի ահեղ ձեռք քեզ չի սասանի,
Մեր սրտից կերտուած բարքս մայրենի:

Mr. & Mrs. Vaughn Chambers

In loving memory of Ardemis Zakian

Johnson Avenue Exxon S/C

141 Johnson Avenue
Hackensack, New Jersey 07601

Greg Hamparsumian

Dr. John Ohannes Ounjian

Քանի կայ հողը մեր հայրենական,
Կան ծաղկունքն անշէջ, ժպիտը մանկան,
Պիտ շողա՛ նման վառ ծխածանի,
Բիւրեղեայ քերթուած՝ բարբառ մայրենի:

Mr. Rupen L. Saddler

Tabibian Enterprises

2195 Route 4E
Fort Lee, New Jersey 07024

Ու տե՛ս որդիս, ուր էլ լինես,
Այս լուսնի տակ ուր էլ գնաս,
Թռէ մօրդ անգամ մտքից հանես,
Քո մայր լեզո՞ւմ չմոռանաս . . .

Mr. & Mrs. Hagop Uryan

A-1 Fort Lee Auto Body & Repair Inc.
454 Main Street
Fort Lee, New Jersey 07024
George Khorozian

Mr. Krikor Anoushian & Mother

Mr. & Mrs. Nurhan Adarian and Family

Mrs. Alice Aprahamian
In memory of Isahag Aprahamian

Alart Jewelry & Diamonds
578 5th Avenue Booth 33
New York, New York 10036
Allan Becer

Ark Gem Inc.
58 W 47th Street
New York, New York 10036
Kegham Dirielyan - Arek Nisanyan

Mr. & Mrs. Nishan Andonian

Arnes Jewelry
578 5th Avenue
New York, New York 10036

Anonymous

Mr. & Mrs. Shah Arslan

Avak Sportswear
6400 Broadway
West New York, New Jersey 07093

Mrs. Rose Chookazian

Mr. & Mrs. Puzant Balaian
In memory of Dr. Sonia Avakian

Mr & Mrs. David Davidian
In memory of their parents

Mr. & Mrs. Eli Bogosian

Delicate Gem Corp.
25 West 47th Street
New York, New York 10036
Mr. & Mrs. Arthur Minnetian

Casis Jewelry Inc.
578 5th Avenue
New York, New York 10036
Levon & Agop Dursunian

Domani Fine Jewelry, Inc.
48 West 48 Street Suite 202
New York, New York 10036
N. Ara Misak

Mr. & Mrs. Sam Chapootian

Elegant Fashion Leathers, Inc.
652 Anderson Avenue
Cliffside Park, New Jersey 07010

Foremost Jewelry Inc.

578 5th Avenue
New York, New York 10036

Mr. & Mrs. Richard K. Haroutunian

Mr. & Mrs. Kirkor Gulagaci

Dr. & Mrs. Antranik Hazaryan

Gulian Jewelers Inc.

6126-28 Bergenline Avenue
West New York, New Jersey 07093
Hirant Gulian

Mr. & Mrs. Garo Hosdaghian

Mr. & Mrs. Gregory Hairanian

International Polishers

578 5th Avenue Room 7 &8
New York, New York 10036
Apet Kapu

Mr. & Mrs. James Haroutunian

Mr. Leon Kalayjian

Mr. Manuel Kalayjian

Lawton Exxon Auto Service Inc.

678 Bergen Blvd.
Ridgefield, New Jersey 07657

Kaprielian Enterprises Inc.

37 West 47th Street
New York, New York 10036
Hratch Kaprielian

Mayfair Liquors

Onnik Karinca

Mrs. Nelly Kasparian

In memory of Kasparian, Ghougasian, Kojamanian Families

M. & B. Fashion Inc.

6400 Broadway
West New York, New Jersey 07093
Murat Berberoglu

Mrs. Arshaloys Kebabjian

Mike's Diamond Setting

48 West 48 Street
New York, New York 10036
Mihran Akyemeniciyan

Kevart Mobil

Route 46 West
Little Falls, New Jersey 07424
K. Ucar

Neuchatel Chocolates

1369 6th Avenue
New York, New York 10019
Krikor Yepremyan

Mr. & Mrs. Nishan Nazar & Family

Mr. & Mrs. Robert Sarafian

Nippon Industries, Inc.
1 Grand Avenue
Englewood, New Jersey 07631
Marty Ekmekjian

Mr. & Mrs. Hampar Shahinian

Mr. Istepan Puskul

Mrs. Hatchik Simonian
In memory of her beloved ones

Royal Jewel Setting Co.
27 West 47th Street Mez. No. 2
New York, New York 10036
Mirijohn and Hachik Givelekian

Steve's Auto Repair
339 Valley Road
Clifton, New Jersey 07013

Mr. & Mrs. Sahin Saglamer

Armenuyi & Robert Taibi

Mr. & Mrs. Henry Takoushian

Mr. Simon Tutak

Three "B" Corporation
65 Atlantic Avenue
Oceanside, New York 11752

Mr. & Mrs. Kirkor Urgancioglu

Mr. Istepan Toroslar

Mr. Garo Varolian

Mr. Michael H. Touhtarian

Mr. Hamparsum Varolian

Euroteh Motors Inc.
1641 Bergen Blvd.
Fort Lee, N.J. 07024
Zenop Tuncer

Mr. & Mrs. Murat Varolian

PATRONS

Mr. & Mrs. Siragan Varolian

Mr. Mrs. Harutyun Varolian

Vihan Costum Tailors
6010 Bergenline Avenue
West New York, New Jersey 07093

Century 21
Ridgeco Realty
632 A Bergen Blvd. Ridgefield, N.J. 07657
Suren Yanur

Mr. & Mrs. Torkom Demirjian

Mrs. Araksi Alboyaciyan

Mr. Mike Chirkiaian

Mrs. L. Hagop Cholakian

Mr. & Mrs. Rupen Gozubuyukoglu

Greg's Mini Market

Route 46 Eastbound
Little Falls, New Jersey 07424

Mrs. Dikranouhi Hajinlian

Mr. & Mrs. Jibrael K. Haroutunian

Dr. & Mrs. Edgar M. Housepian

Mr. & Mrs. Yervant Kantar

Zohra Kebabjian

In memory of Boghos & Edward Kebabjian

Mr. Simon Klanian

Mrs. Anne Kondrajian

Mr. & Mrs. Murad Mikaelian

Near East Importing Corp.

Atlas Terminal Bldg. #3
8000 Cooper Avenue
Glendale, New York 11385

Mrs. Vartouhi Nersesian

Mr. & Mrs. Harry Odabashian

Mr. & Mrs. V. Ohanyan

Mr. Garbis Partikian

Mr. & Mrs. Henry Sanossian

Mrs. Satenig Tarzian

In memory of Terzian & Parinian Families

Mr. & Mrs. Norayr Uryan & Family

Mrs. Anne Zarookian

In memory of Takoohy Bolsetzian

Sevan Shish Kebab House

644 Anderson Avenue
Cliffside Park, New Jersey

Krikor Tailoring

644 Anderson Avenue
Cliffside Park, N.J. 07010
Krikor Pirich

A R O Jewelry Inc.

58 West 47th St. Booth #23
New York, N.Y. 10036
G. Hagopian

A.S.A. Auto Service

1671 Bergen Blvd.
Fort Lee, N.J. 07024
Charlie Sariyan

Avo - Jack Car Service, Inc.

660 Main Street (Cor of Essex St.)
Lodi, New Jersey

Pasha General Carpentry & Cabinets

149A Anderson Ave.
Fairview, NJ 07022
Suren Pasaoglu & Kevork Tasciyan

**MEMBERS OF THE COMMITTEE FOR THE CONSECRATION OF CHARKHAPAN
AND MADAGH BLESSING**

First row seated: Marion Haroutunian, Hagop Uryan, Rev. Fr. Guregh Kalfayan-Pastor, Hagop Samsonian-Chairman, Zavart Bogosian; Second row: Nubar Kupelian, Norayr Uryan, Manuel Benzer-Treasurer, Dr. Antranik Hazaryan, Hagop Kalfayan-Vice chairman, James Haroutunian, Krikor Anoushian-Secretary, Levon Bogosyan, Eli Bogosian, Rupen Gozubuyukoglu; Third row: Aram Gozubuyukian, Murat Varolian, Khachik Ohanian, Harry Civan, Artin Dulgerian, Robert Sarafian, Yervant Kalayciyan. Missing: Hilda Biosyan, Manuk Capan, Hirant Gulian, Yervant Kantar, Sirpuhi Mark, Shahen Nazar, Dr. Dikran Tahtaburunian.

ՄԱՏԱՂՑՈՒ ՈՉԻՆԱՐ ՆՈՒԻՐՈՂՆԵՐ

Երուանդ Գալայմեան
Մանուկ Գալայմեան
Նուպար Գարղնճան
Օննիկ Էօզպէկ
Մանուկ Թորոսար
Կարօ Վարօլեան
Մուրատ Վարօլեան
Սիրական Վարօլեան
Արթին Տիլկերեան:

